

Construction and standardization of tools for measuring the tendency to modernity in students

Maryam. Pashm Foroush¹, Abolfazl. Karami^{2*}, Shahab. Moradi³ & Faezeh. Jahan⁴

1. Ph.D. student of Educational Psychology, Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran
2. *Corresponding Author: Associate Professor, Department of Psychology, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
3. Assistant Professor, Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran
4. Assistant Professor, Department of Psychology, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran

ARTICLE INFORMATION

ABSTRACT

Article type

Original research

Pages: 179-194

Corresponding Author's Info

Email:

abolfazlkarami1@gmail.com

Article history:

Received: 2022/12/01

Revised: 2023/03/31

Accepted: 2023/04/10

Published online:

2023/07/27

Keywords:

Validity,

Reliability,

Modernism,

Students,

Questionnaire.

Background and Aim: The issue of transition from traditional society to modern society has been one of the main topics of sociology since the end of World War I. The aim of this study was to construct and standardize the modernity tendency questionnaire by analyzing the factors and measuring its validity and reliability. **Methods:** The present study was exploratory. The statistical population of this study was all students studying in the academic year of 2008-2009 in Payame Noor Universities in Tehran province. For this purpose, 895 students of Payame Noor University of Tehran completed the designed tool in the academic year of 2008-19. For this purpose, first, the theoretical foundations of previous researches were studied and then a questionnaire was designed based on the areas of the mentioned structure obtained from the study of the resources. After examining the face and content validity of the questions made in relation to each subtest and removing inappropriate questions from it, a total of 58 questions were selected for final implementation on the sample by multistage cluster random sampling. Principal component analysis and varimax rotation method and its reliability with Cronbach's alpha coefficient and retesting were investigated. **Results:** The results showed that the sampling quality index (KMO) was 0.828 and the significance level of Bartlett's spherical test was less than 0.001. Five factors were extracted from the set of questions, of which 48.2% of the total variance is explained. The first factor with a specific value of 10.8 equal to 22.5% of the total variance and finally the fifth factor with a special value of 2.4 about 5.1% justifies the variance of the total variables. Cronbach's alpha coefficient was the components of the tendency to modernism questionnaire between 0.69 and 90, indicating the appropriate validity of this tool. **Conclusion:** It can be concluded that the modernity tendency questionnaire in students has good validity and reliability for future research in Iran.

This work is published under CC BY-NC 4.0 licence.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article:

Pashm Foroush, M., Karami, A., Moradi, S., & Jahan, F. (2023). Construction and standardization of tools for measuring the tendency to modernity in students. *Jayps*, 4(5): 179-194.

ساخت و استانداردسازی ابزار اندازه‌گیری گرایش به مدیریت در دانشجویان

مریم پشم‌فروش^۱، ابوالفضل کرمی^{۲*}، شهاب مرادی^۳ و فائزه جهان^۴

۱. دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران
۲. دانشیار، گروه روانشناسی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران
۳. استادیار، گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران
۴. استادیار، گروه روانشناسی، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی صفحات: ۱۸۵-۱۹۴ اطلاعات نویسنده مسئول ایمیل: abolfazlkarami1@gmail.com سابقه مقاله	زمینه و هدف: مسئله گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن از پایان جنگ جهانی اول تا به امروز یکی از مباحث اصلی جامعه‌شناسی بوده است. هدف از تحقیق حاضر، ساخت و استاندارد سازی پرسشنامه گرایش به مدیریت با تحلیل عوامل و سنجش روایی و پایایی آن بود. روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع اکتشافی بود. جامعه آماری این پژوهش عبارت از همه دانشجویان شاغل به تحصیل در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ دانشگاه‌های پیام نور در استان تهران بود. به همین منظور تعداد ۸۹۵ از دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ ابزار طراحی شده را تکمیل کردند. بدین منظور، ابتدا مبانی نظری پژوهش‌های پیشین، مطالعه شد و سپس بر اساس حیطه‌های سازه مذکور که از مطالعه منابع به دست آمده بود، برای طراحی پرسشنامه اقدام شد. پس از بررسی روایی صوری و محتوایی سوالات ساخته شده در ارتباط با هر کدام از خرده آزمون‌ها و حذف سوالات نامناسب از آن، در مجموع ۵۸ سوال برای اجرای نهایی بر روی نمونه با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شده بوده اجرا شد. تحلیل مولفه‌های اصلی و به روش چرخش واریانس و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ و بازآزمایی مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌ها: نتایج نشان داد که شاخص کفایت نمونه‌برداری (KMO) برابر با ۰/۸۲۸ و سطح معنادار بودن مشخصه آزمون کروییت بارتلت نیز کمتر از ۰/۰۰۱ است. از مجموعه پرسش‌ها تعداد ۵ عامل استخراج شد، که ۴۸/۲ درصد کل واریانس تبیین می‌شود. عامل یکم با ارزش ویژه ۱۰/۸ به اندازه ۲۲/۵ درصد واریانس کل و در نهایت عامل پنجم با ارزش ویژه ۲/۴ در حدود ۵/۱ درصد واریانس کل متغیرها را توجیه می‌کند. ضریب آلفای کرونباخ مولفه‌های پرسشنامه گرایش به نوگرایی بین ۰/۶۹ تا ۰/۹۰ بود که نشان‌دهنده اعتبار مناسب این ابزار است. نتیجه گیری: می‌توان نتیجه گرفت پرسشنامه گرایش به مدیریت در دانشجویان از روایی و پایایی مناسبی جهت استفاده در پژوهش‌های آینده در ایران برخوردار است.
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۱۰ تاریخ اصلاح مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۱۱ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۰۱/۲۱ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۵/۰۵	
واژگان کلیدی روایی، پایایی، مدیریت، دانشجویان، پرسشنامه.	

انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است.
تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه‌استناد به این مقاله

پشم‌فروش، مریم، کرمی، ابوالفضل، مرادی، شهاب، و جهان، فائزه. (۱۴۰۲). ساخت و استانداردسازی ابزار اندازه‌گیری گرایش به مدیریت در دانشجویان. *مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۴(۵): ۱۷۹-۱۹۴.

مقدمه

مسئله گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن از پایان جنگ جهانی اول تا به امروز یکی از مباحث اصلی جامعه‌شناسی بوده است. نظر بعضی از اندیشمندان علوم اجتماعی درباره رابطه بین سنت و مدرنیته این است که در فرایند استقرار مدرنیته و گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن، بسیاری از عناصر مهم ساختار سنتی جامعه دگرگون می‌شوند و عناصر و ساختارهای جدیدی جایگزین آن‌ها می‌شود (ارمکی و ملکی، ۱۳۸۶). از دوره مشروطه، مدرنیته وارد ایران شد و تغییرات گسترده‌ای را در حوزه‌های مختلف جامعه سنتی ایران به ویژه در روابط بین فردی و خانواده و در شکل‌گیری شخصیت ایفا کرد. (صفری و ظاهری، ۱۳۹۶). اما در دهه‌های اخیر به روشنی و با سرعت و شدت بسیار زیاد در جوانان، در دانشجویان، در دختران و پسران تاثیرات خود را نمایان ساخت. دانشجویان، بسترهای مناسب جهت شناخت ارتباط عمیق مدرنیته در جامعه ایران و شخصیت آن‌ها است. سبک زندگی جوانان که بر اثر مدرنیته به وجود آمده نشان می‌دهد که اگر چه با بحران‌های روانی مانند استرس، اضطراب، خشونت دست به‌گریبانند اما از سوی دیگر نخبه‌گرایی، علم‌گرایی و پرهیز از خرافه و واقع‌گرایی، ارمغان زندگی به سبک مدرنیته است. جوانانی که در جامعه‌ای زندگی می‌کنند که تجربه‌ای از مدرنیته را دارند، انتقاد پذیری، فردگرایی و سودطلبی را می‌توان در آن‌ها به وضوح مشاهده کرد. اما از سوی دیگر، فرایند مدرنیته، جهان سنتی را که در آن زندگی معنایی روشن دارد، متلاشی می‌کند. پیوندهای جمعی و مشترک گرم و شخصی جایشان را به روابط غیر شخصی و رقابتی در جامعه‌ای می‌دهند که مبتنی بر توفیق شخصی است (بارتولینی، کریس، مک‌کین و پابل، ۲۰۱۷).

مدرنیته، یعنی روزگار پیروزی خرد انسانی بر باورهای سنتی (اسطوره‌ای، اخلاقی، عاطفی و...) رشد اندیشه علمی و خردباوری و افزودن شدن اعتبار فلسفه نقادانه که

همه همراهند با سامان‌یابی تولید، تجارت، شکل‌گیری قوانین مبادله و به تدریج سلطه جامعه مدنی بر دولت (مک‌گی و هیون، ۲۰۱۱). فرآیند جهانی شدن با برهم ریختن فضای انحصاری و از بین بردن مصونیت فرهنگ‌ها، قابلیت و توانایی آن‌ها در زمینه هویت‌سازی سنتی را بسیار کاهش داد. فرآیند جهانی شدن همچنین ساختارهای اجتماعی قدرتمندی پدید می‌آورد که همه هویت‌های فردی و جمعی را نادیده می‌گیرند یا دست کم دگرگون می‌کنند. به بیان دیگر، این فرآیند نظام‌های کارکردی را که در زندگی اجتماعی مسلط می‌سازد. به تعبیر گیدنز: "جامعه مدرن جامعه‌ای است که از هژمونی گذشته و زمینه‌های محلی کنش به نوعی تهی شده است و درهایش را به روی آینده‌ای مسئله‌زا گشوده است" (رزین، ۲۰۲۰). این مسئله در کشورهای در حال توسعه شکل دشوارتری به خود می‌گیرد چرا که این جوامع، در حال گذار از یک جامعه سنتی به جامعه مدرن هستند و با بحران‌های شدید اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی مواجه می‌باشند (ستوده، ۱۳۸۳).

با اشاره به پژوهش‌های متعدد انجام شده در این زمینه، بر این نکته تاکید دارند که انتخاب سبک زندگی و روابط بین فردی و نوع برخورد با جهان سنتی و جهان مدرن در انسان امروز از ویژگی‌های شخصیتی متاثر است. مدرنیسم منجر به شکستن ساختارهای گذشته و نو به‌نو شدن آداب و رسوم در جوامعی که در حال گذار از سنت به مدرنیسم هستند، چالش‌هایی را در سبک زندگی، سبک تاهل، جنسیت، هویت و ویژگی‌های شخصیتی افراد به ویژه جوانان و دانشجویان ایجاد می‌کند. این پژوهش به دنبال ساخت و استانداردسازی پرسشنامه‌گرایش به نوگرایی (مدرنیته) و همچنین پاسخ به پرسش‌هایی در زمینه چگونگی ارتباط بین شاخص‌های مدرنیته در دانشجویان جوان، و همچنین بررسی تفاوت شاخص‌های مدرنیته در بین دختران و پسران و وضعیت تاهل آن‌ها

رساند که پیوندهای خویش با مدرنیته‌های گذشته را زنده نگه دارد، پیوندهایی که همزمان مهر آمیز و خصمانه‌اند (فورمیکا و همکاران، ۲۰۱۷). لذا تحلیل و بررسی مدرنیته و چالش‌ها و پاسخگویی به علل و عوامل و چگونگی این دگراندیشی از نظر روانشناسی و تاثیر پذیری روانی و برخی برخوردهای تعصب‌آمیزانه سنت گرایان، منجر به بحران‌ها و آشفتگی‌های در مناسبات و روابط و در روحيات و منش‌ها افراد گردیده است. دگراندیشی و بعدها حتی مقابله با چیزی که مدرنیته را تشکیل می‌دهد، نوع خاصی از عقلانیت است که به آن عقلانیت انتقادی می‌گویند. البته دوران سنت هم مبتنی بر عقلانیت است، ولی عقلانیت آن دو تفاوت دارد. حداکثر کاری که از عقلانیت سنتی بر می‌آید عقل تفسیری است. فیلسوفانی که در دوران سنت بودند حداکثر کاری که می‌کردند با عقل خودشان جهان را تفسیر می‌کردند؛ اما در دوران مدرن، صحبت بر سر تغییر است و این عقل خود بنیاد می‌خواهد در کل نظام عالم تغییر ایجاد کند. انسان سنتی به زندگی در آن دوران قانع بود و نظام عالم را عادلانه می‌دانست. اما انسان مدرن می‌خواهد هم در عالم و هم در اجتماع تغییر ایجاد کند. در دوران سنت، عقل، عقل وابسته به شریعت و برای اثبات شریعت است. عقل تفسیری است در حالی که در دوران مدرن عقل از شرع و دین استقلال پیدا می‌کند. نهادهای اجتماعی عقل بنیاد از نهادهای دین بنیاد، تمیز پیدا می‌کند و نهادهای سکولاریستی ایجاد می‌شود. سکولاریسم به معنای تفکیک نهاد دولت از نهاد دین است. جوامعی که در گذشته وجود داشته، جوامع سنتی بوده است. جوامعی که امروز وجود دارند، دو دسته هستند: مدرن و در حال گذار. جوامع در حال گذار جوامعی هستند که بخشی از آن‌ها مدرن و بخشی سنتی است. این جوامع به مرور با مدرانیزاسیون به سوی مدرنیته پیش می‌روند و معمولا با بحران دست به گریبان هستند (استفاری، ۲۰۱۵).

از آن جا که ایران کشوری است که به صورت شتابانی در معرض تأثیرات خواسته و ناخواسته مدرنیته قرار گرفته و

است. گسترش فزاینده پدیده نوگرایی در جامعه ایران از یک سو و پیامدهای آسیب زا و هشدار دهند از سوی جامعه‌شناسان، روان‌شناسان اجتماعی، و محققان حوزه جوانان در این زمینه از سوی دیگر، ضرورت تبیین عوامل به وجود آورنده و تشدید کننده آن به منظور ارائه راه کار و پیش گیری از تضادها و بحران‌هایی چون بحران شخصیت بحران سبک‌های زندگی و بحران در نقش جنسیتی در گروه‌های سنی مختلف به گونه ایی هشدار دهنده ضروری به نظر می‌رسد. تمام تحولاتی فنی در زندگی ما پدیده آمده است روشن است که موفق شده اند ما را از بسیاری قید و بندها، زحمت‌ها، خستگی‌ها، و حتی طرد و تحقیرها رهای بخشند. اما این تحولات فنی زندگی ما را به بهای دگرگون سازی جهان، انسان تغییر داده اند. این جهان برای انسان سبک تر و کمتر فرساینده شده اما انسان‌ها در برابر یکدیگر نه آسان گیر شده اند و به با احساس تر، نه برادرانه تر و نه همبسته تر. آن‌ها جدیدترین و نیرومندترین وسایلی را که فنون پیوسته در اختیار شان می‌گذارد همچنان برای انقیاد یکدیگر، خوار کردن، تحقیر و نابودی یکدیگر به کار می‌برند. که جز با نادیده گرفتن انسانیت انسان‌ها، قابل اعمال نیست. اگر ما در دنیایی عقلانی تر، سازمان یافته‌تر و فنی‌تر از سابق زندگی می‌کنیم بسیار محتمل است که جهان، کم‌آزارتر اما غیر انسانی تر از همیشه شده باشد (گرمالدی، ۱۳۹۹).

جهان مدرن طی دو قران گذشته از بسیاری جهات عمیقا تغییر کرده است؛ اما وضعیت انسان مدرنیست که در آغوش این گرداب برای حفظ بقا و خلاقیت خویش تلاش می‌کند، اساسا ثابت باقی مانده است. این وضعیت زبان و فرهنگی مبتنی بر گفت و گو به وجود آورده است که مدرنیست‌های گذشته و حال و آینده را گرد هم می‌آورد و فرهنگ مدرنیستی را قادر می‌سازد حتی در بدترین شرایط و دهشتناک ترین ادوار به حیات خود ادامه دهد (وجدانی و نوری، ۲۰۱۹). مدرنیسم فقط در صورتی می‌تواند به آزاد شدن انسان‌های مدرن حال و آینده یاری

روش بهره گرفته شد. نمونه‌گیری در سطح دانشگاه‌های پیام نور استان تهران صورت گرفت.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه محقق‌ساخته. برای اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش، آزمون فرضیه‌ها و پاسخ دادن به پرسش‌های پژوهش، از پرسشنامه گرایش به مدرنیته استفاده شد. با بررسی نظریه‌های مربوط به مدرنیته، به ویژه نظریات ماکس وبر و دیگر مقالات منتشر شده در این حوزه، فرم تجربی شامل ۹۰ سوال ساخته شد. که ۹ مولفه در بر داشت که هر مولفه شامل ۱۰ بود. پس از تهیه و تنظیم پرسشنامه به منظور بررسی روایی صوری و محتوایی، پرسشنامه در اختیار ۵ نفر از متخصصان و صاحب‌نظران قرار گرفت تا نظر شخصی خود را در خصوص تغییر، اضافه و حذف هر کدام از سوالات ذکر نمایند. بدین ترتیب تعداد ۲۳ سوال به دلیل شباهت و تکراری بودن، نارسایی و عدم وجود ارتباط با مولفه‌ها از پرسشنامه حذف گردید. سپس به منظور بررسی رسایی و گویایی پرسشنامه و بر طرف کردن اشکالات پرسشنامه به طور مقدماتی به روی ۵۰ نفر از دانشجویان اجرا گردید. بر این اساس بعضی از سوالات که مبهم بودند و برای دانشجویان قابل درک نبود تغییر یا حذف شد. که تعداد ۹ سوال حذف شد. بدین ترتیب تعداد ۵۸ سوال جهت بررسی پایایی از اطلاعات مندرج در (جدول ۲) مربوط به شاخص‌های ضرایب همبستگی و ضرایب آلفای کرونباخ مربوط به ۵۸ سوال پرسشنامه است که مقدار ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ بدست آمد. همچنین جهت بررسی پایایی مولفه‌ها از دو طریق بازآزمایی و تنصیف صورت گرفت. جهت بررسی پایایی از طریق بازآزمایی روند کار به این شکل بود که پس از سه هفته، با مراجعه مجدد به دانشگاه پرسشنامه روی ۵۰ نفر از دانشجویان مجدداً اجرا گردید و به بررسی اعتبار از طریق بازآزمایی برای مولفه‌ها در جدول مشاهده می‌گردد. با مقایسه نتایج ضریب پایایی به دست آمده از طریق ضریب آلفای

تا آن جا که شواهد نشان می‌دهد، همچون بسیاری از کشورهای در حال توسعه از راهبرد ویژه‌ای در برخورد با این فرایند، برخوردار نیست، لذا بررسی مسائل و مشکلات جوانان، در جوامعی که در حال گذار از سنت به مدرنیته هستند، بدون شناخت دقیق شاخص‌ها و مولفه‌ها و مفاهیم مدرنیته از یک سو و ارتباطی که مدرنیته با جوانان، سبک زندگی، شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی پیوند برقرار می‌کند ضروری و لازم است. لذا به دلیل تحولاتی که جوامع در حال وقوع است که برخی بسیار سریع و برخی کند و نامحسوس است می‌تواند بر هویت، شخصیت و وضعیت تاهل جوانان تاثیر شگرفی را ایجاد کند. ضرورت بررسی پیوندهایی که مدرنیته با شخصیت، وضعیت تاهل و جنسیت جوانان دانشجویان است بیش از پیش رخ می‌نماید. همچنین لازم است که به چالش‌هایی که جوانان و دانشجویان در شهرهایی چون تهران با سبک زندگی خاص و پیچیده‌ای که دارد پرداخته شود.

روش پژوهش

با توجه به اینکه موضوع اصلی این پژوهش، تهیه و استاندارد ساختن و به بیان دیگر بررسی پایایی و روایی ابزار سنجش گرایش به مدرنیته است، می‌توان گفت که پژوهش حاضر جنبه اکتشافی دارد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان تهران در سال تحصیلی ۹۸-۹۷ مشغول به تحصیل بودند، نمونه پژوهش با توجه به هدف و تهیه یک فرم اولیه تعداد ۸۹۵ از دانشجویان مشغول به تحصیل بودند. نمونه‌ها شامل (جدول ۱) تعداد ۶۳۱ نفر (۷۰/۵٪) را زنان و تعداد ۲۶۴ نفر مرد (۲۹/۵٪) بودند، که تعداد دانشجویان از نظر وضعیت تاهل ۳۸۳ نفر مجرد، ۳۹۹ نفر متأهل و ۱۱۳ نفر هم مطلقه بودند. به منظور انتخاب بخش معرف جامعه آماری، از نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. به دلیل گستردگی جامعه آماری و عدم دسترسی به فهرست کامل اعضای جامعه از این

پرسش‌هایی که مشترکاً با یک عامل همبسته بوده تشکیل یک پاره‌تست می‌دهند که به شرح زیر و به ترتیب بیشترین بار عاملی استخراج و نامگذاری شد. نتایج نشان می‌دهد که بیشترین میزان اشتراک مربوط به سوال ۴۱ برابر (۰/۸۱۳) است. همچنین کمترین میزان اشتراک برابر با (۰/۳۶۶) متعلق به سوال ۳۲ است. به منظور تشخیص عامل‌هایی که احتمالاً زیربنای متغیرهای چهل و دوگانه راتشکیل می‌دهد و همچنین ساختار ساده آن، روش چرخش واریماکس با حداقل بار عاملی ۰/۳۰ مورد استفاده قرار گرفت. ماتریس ساختار حاصل در جدول زیر نمایش داده شده است. مقادیر چرخش یافته پس از ۲۵ بار تکرار حاصل شده است. در این پژوهش به منظور برآورد پایایی آزمون از طریق همسانی درونی از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضرایب به دست آمده از روش آلفای کرونباخ برای هر یک از مولفه‌های به دست آمده برای عامل اول با ۲۲ سوال دارای ضریب آلفای ۰/۹۳، عامل دوم با ۹ سوال دارای ضریب آلفای ۰/۷۶ و عامل سوم با ۶ سوال دارای ضریب آلفای ۰/۷۸ و عامل چهارم با ۷ سوال دارای ضریب آلفای ۰/۸۵ و عامل پنجم با ۴ سوال دارای ضریب آلفای ۰/۶۹ بود. نتایج حاصله از تحلیل نشان داد که سوالات از ۵ عامل تشکیل شده است که میانگین و انحراف استاندارد کل آزمون به ترتیب برابر با به دست آمده که محاسبه این شاخص‌ها برای هر کدام از عامل انجام شد که میانگین و انحراف استاندارد برای عامل اول، عامل دوم، عامل سوم، عامل چهارم و برای عامل پنجم به دست آمده است.

یافته‌ها

فرم اولیه پرسشنامه با ۵۸ سوال تهیه و تنظیم شد به منظور انتخاب سوالات مناسب و حذف سوالات ضعیف قبل از اجرای تحلیل عاملی از طریق ملاک همسانی درونی مورد بررسی قرار گرفت. اطلاعات مندرج در (جدول ۳) مربوط به شاخص‌های ضرایب همبستگی و ضرایب آلفای کرونباخ مربوط به ۵۸ سوال پرسشنامه است. نتایج بررسی پایایی پرسشنامه از روش آلفای

کرونباخ و بازآزمایی ملاحظه می‌شود که نتایج به دست آمده از هر دو روش بسیار شبیه به هم هستند و تفاوت قابل ملاحظه‌ای میان دو روش مشاهده نمی‌شود. بنابراین با توجه به این مسئله، ضرایب پایایی به دست آمده برای مقیاس‌های پرسشنامه به اندازه‌ای است که می‌توان به نتایج آن در اندازه‌گیری‌های متعدد اعتماد داشت. جهت بررسی پایایی پرسشنامه از طریق دو نیمه کردن، بررسی ضرایب همبستگی نشان داد که بین دو نیمه در هر مولفه‌های همبستگی بالایی مشاهده می‌گردد. نمره گذاری: نمره گذاری پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت بوده و پاسخ نامه به شکل زیر درجه بندی شد: الف) کاملاً موافق، ب) موافق، ج) مخالف، د) کاملاً مخالف که به ترتیب ۵-۴-۳-۲-۱ تعلق گرفت.

روش اجرا

به منظور کفایت نمونه گیری و صفر نبودن ماتریس همبستگی در جامعه که پایه تحلیل عاملی است به ترتیب از آزمون KMO که برابر با ۰/۸۲۸ بود استفاده شد که نشان از کفایت نمونه گیری برای تحلیل عاملی است. همچنین میزان کرویت بارتلت ۰/۰۰۱ و معنی داری شاخص آزمون برابر با ۰/۰۰۰۰۶ بدست آمد که نشان دهنده معناداری این شاخص برای اجرای تحلیل عاملی است. مشخصه‌های آماری اولیه که اجرای تحلیل مولفه‌های اصلی بدست آمد نشان داد که ارزش ویژه ۵ عامل بزرگتر از یک است، عامل اول خودمحوری، عامل دوم آزادمنشی، عامل سوم دنیاگرایی، عامل چهارم نقد عقلانی و عامل پنجم علم گرایی بود. میزان تبیین واریانس مشترک بین متغیرها برای ۵ عامل بر روی هم برابر با ۴۸/۲ درصد کل واریانس متغیر بود. عامل اول با ارزش ویژه ۱۰/۸ به اندازه ۲۲/۵ درصد واریانس کل و عامل دوم با ارزش ویژه ۴/۰۲ و ۸/۳ درصد واریانس کل، عامل سوم و چهارم هر کدام با ارزش ویژه ۳/۶ و ۷/۶ درصد واریانس کل و عامل پنجم با ۲/۴ و واریانس کل ۵/۱ جمعا ۴۸/۲ درصد واریانس کل سوالات را تشکیل دادند. برپایه ماتریس ساختاری عامل‌ها، مجموعه

بار عاملی بالایی هستند و بررسی فرایند روایی مشترک بین آن‌ها، می‌توان عامل نخست را به عنوان آنچه متغیر " خود محوری " نامگذاری کرد. با توجه به پرسش‌هایی که دارای بار عاملی بالا در عامل دوم هستند و بررسی فرایند روایی مشترک بین آن‌ها، عامل دوم به عنوان آنچه "آزاد منشی " مدنظر بوده نامگذاری می‌شود. با توجه به بررسی فرایند روایی مشترک بین پرسش‌هایی که بار عاملی آن‌ها در عامل سوم بالا است می‌توان عامل سوم را به عنوان آنچه متغیر " دنیا گرایی " در نظر گرفته شده نامگذاری کرد. روایی مشترک بین پرسش‌هایی که در عامل چهارم دارای بار عاملی بالایی هستند نشان دهنده آن است که می‌توان عامل چهارم را به عنوان "نقد گرایی" نامگذاری کرد و عامل پنجم "علم گرایی". عامل یکم (خود محوری): پرسش‌های ۱ تا ۲۱ و ۲۷: فردگرایی، سودگرایی و مصرف گرایی؛ عامل دوم (آزاد منشی): ۹ پرسش شامل: ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۳۲، ۳۳، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۴۰: آزادی خواهی و نگرش دموکراتیک؛ عامل سوم (دنیا گرایی): ۶ پرسش شامل: ۲۸، ۳۱، ۳۴، ۴۰، ۴۳، ۴۷، شامل عرفی شدن باورها؛ عامل چهارم (نقد عقلانی): ۷ پرسش شامل: ۲۹، ۳۰، ۳۹، ۴۱، ۴۲، ۴۶، ۴۸: شامل عقلانیت و انتقادگرایی؛ عامل پنجم (علم گرایی): ۴ پرسش شامل: ۲۵، ۲۶، ۳۸، ۴۴: علم گرایی.

کرونباخ با شیوه لوپ نشان داد که برخی از سوالات همبستگی بسیار ضعیف داشته و در صورت حذف سبب بالا رفتن ضریب اعتبار کلی پرسشنامه می‌گردد، ملاک مورد استفاده برای انتخاب سوال مناسب در این پژوهش همبستگی اصلاح شده هر سوال با نمره کل بود که حداقل همبستگی اصلاح شده برای انتخاب سوال ۰/۳۰ در نظر گرفته شد. تحلیل نشان داد که تعداد ۱۰ سوال که ضریب همبستگی آن‌ها با نمره کل مقیاس مربوط کمتر از ۰/۳۰ بود، لذا تعداد ۱۰ سوال که از همبستگی پایینی برخوردار بودند از محاسبات حذف گردید. بنابراین با توجه به داده‌های فوق ضریب اعتبار تست در حدی است که بر پایه آن بتوان محاسبات مربوط به روایی و سایر عملیات را ادامه داد. پایایی پرسشنامه ۴۸ سوالی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۹۶ بدست آمد. لذا ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ از مقدار بالایی برخوردار است. پس از محاسبه ماتریس عوامل چرخش یافته می‌توان به تفسیر و نام‌گذاری عامل‌ها پرداخت، این مرحله نیاز به بینش روانشناختی دارد و روش آماری کارساز نیست. بر پایه مطالعه حاضر بر اساس اندازه‌های ضرایب ساختار به دست آمده با استفاده از روش مؤلفه‌های اصلی و چرخش واریماکس آنطور که در جدول ۵ آمده است می‌توان در مورد تحلیل محتوایی پرسشنامه به شرح زیر توضیح داد: پس از استخراج پرسش‌هایی که در عامل نخست دارای

جدول ۱. توزیع فراوانی و درصد دانشجویان به تفکیک سن و وضعیت تاهل

	مرد		زن		جمع کل
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
مجرد	۳۰/۹	۱۰۶	۱۱/۸	۳۸۳	۴۲/۸
متاهل	۳۱/۵	۱۱۷	۱۳/۱	۳۹۹	۴۴/۶
مطلقه	۸	۱۴	۴/۶	۱۱۳	۱۲/۶
جمع کل	۷۰/۵	۲۶۴	۲۹/۵	۸۹۵	۱۰۰

معناداری بین افراد از نظر سن و وضعیت تأهل وجود ندارد ($P > 0/05$).

بر اساس مندرجان جدول فوق، نتایج ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه پژوهش نشان داد که تفاوت

جدول ۲. نتایج آزمون KMO و آزمون کرویت بارتلت برای داده‌های به دست آمده از آزمودنی‌ها		
آزمون KMO	۰/۸۲۸	
آزمون کرویت بارتلت	خی دو	۲۷۳۴۰/۶
	معناداری آزمون کرویت بارتلت	۰/۰۰۰۱

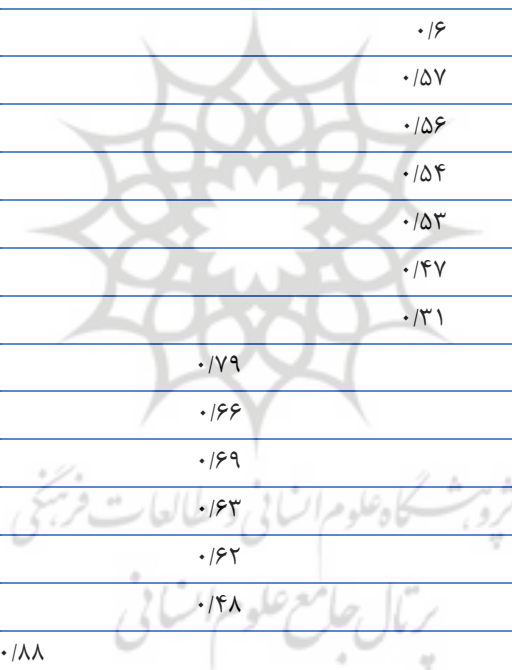
محاسبات انجام شده نشان می‌دهد که شاخص کفایت نمونه‌برداری (KMO) برابر با ۰/۸۲۸ و سطح معنادار بودن مشخصه آزمون کرویت بارتلت نیز کمتر از ۰/۰۰۰۱ است. بنابراین بر پایه هر دو ملاک می‌توان نتیجه گرفت که اجرای تحلیل عاملی بر اساس ماتریس همبستگی حاصل در گروه نمونه مورد مطالعه قابل توجیه خواهد بود.

جدول ۳. مشخصه‌های آماری اولیه آزمون محقق ساخته به روش مولفه‌های اصلی									
عامل‌ها	ارزش عامل قبل از چرخش			استخراج عامل‌ها قبل از چرخش			ارزش عامل‌ها بعد از چرخش		
	کل	درصد	تراکمی	کل	درصد	تراکمی	کل	درصد	تراکمی
۱	۱۰/۸	۲۲/۵	۲۲/۵	۱۰/۸	۲۲/۵	۲۲/۵	۱۰/۸	۲۲/۵	۲۲/۵
۲	۴/۶	۹/۶	۳۲/۲	۹/۶	۴/۶	۳۲/۲	۲۷/۷	۸/۳	۴۱/۰۲
۳	۳/۱۱	۶/۴	۳۸/۶	۶/۴	۳/۱۱	۳۸/۶	۳۵/۴	۷/۶	۳/۶
۴	۲/۶	۵/۵	۴۴/۲	۵/۵	۲/۶	۴۴/۲	۴۳	۷/۶	۳/۶
۵	۱/۹	۳/۹	۴۸/۲	۳/۹	۱/۹	۴۸/۲	۴۸/۲	۵/۱	۲/۴

بر پایه سه شاخص مذکور از مجموعه پرسش‌ها تعداد ۵ عامل استخراج شد، که ۴۸/۲ درصد کل واریانس تبیین می‌شود. عامل یکم با ارزش ویژه ۱۰/۸ به اندازه ۲۲/۵ درصد واریانس کل و در نهایت عامل پنجم با ارزش ویژه ۲/۴ در حدود ۵/۱ درصد واریانس کل متغیرها را توجیه می‌کند. میزان اشتراک سوال‌ها که از طریق تحلیل مولفه‌های اصلی به دست آمده در جدول ۴ نشان داده شده است.

جدول ۴. ماتریس ساختار چرخش یافته پرسشنامه گرایش به نوگرایی شیوه واریماکس						
متغیر	عامل اول	عامل دوم	عامل سوم	عامل چهارم	عامل پنجم	
سوال ۱	۰/۵۷					
سوال ۲	۰/۵۸					
سوال ۳	۰/۵۲					
سوال ۴	۰/۷۱					
سوال ۵	۰/۶۷					
سوال ۶	۰/۶۸					
سوال ۷	۰/۶۹					
سوال ۸	۰/۶					
سوال ۹	۰/۵					
سوال ۱۰	۰/۷۷					

سوال ۱۱	۰/۷۱
سوال ۱۲	۰/۶۷
سوال ۱۳	۰/۷۷
سوال ۱۴	۰/۴۱
سوال ۱۵	۰/۶۸
سوال ۱۶	۰/۳۴
سوال ۱۷	۰/۷۵
سوال ۱۸	۰/۶۴
سوال ۱۹	۰/۵۸
سوال ۲۰	۰/۵۳
سوال ۲۱	۰/۷۵
سوال ۲۷	۰/۴۳
سوال ۲۲	۰/۶۷
سوال ۴۵	۰/۶۲
سوال ۳۵	۰/۶
سوال ۳۳	۰/۵۷
سوال ۲۴	۰/۵۶
سوال ۳۶	۰/۵۴
سوال ۲۳	۰/۵۳
سوال ۳۷	۰/۴۷
سوال ۳۲	۰/۳۱
سوال ۴۰	۰/۷۹
سوال ۲۸	۰/۶۶
سوال ۴۷	۰/۶۹
سوال ۳۱	۰/۶۳
سوال ۴۳	۰/۶۲
سوال ۳۴	۰/۴۸
سوال ۴۱	۰/۸۸
سوال ۴۸	۰/۸۷
سوال ۳۹	۰/۵۹
سوال ۴۶	۰/۶
سوال ۲۹	۰/۵۹
سوال ۴۲	۰/۵۲
سوال ۳۰	۰/۳۶
سوال ۲۶	۰/۷
سوال ۳۸	۰/۶
سوال ۲۵	۰/۵۸
سوال ۴۴	۰/۴

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

مشترکاً با یک عامل همبسته بوده تشکیل یک پاره‌تست می‌دهند که به شرح زیر و به ترتیب بیشترین بار عاملی استخراج و نام‌گذاری شد. کمترین بار عاملی (۰/۳۱) متعلق به سؤال ۳۲ و بیشترین بار عاملی (۰/۸۸) متعلق به سؤال ۴۱ است.

بر پایه ماتریس ساختاری عامل‌ها، مجموعه پرسش‌هایی که مشترکاً با یک عامل همبسته بوده تشکیل یک پاره‌تست می‌دهند که به شرح زیر و به ترتیب بیشترین بار عاملی استخراج و نام‌گذاری شد. کمترین بار عاملی بر پایه ماتریس ساختاری عامل‌ها، مجموعه پرسش‌هایی که

جدول ۵. ضرایب اعتبار پرسشنامه گرایش به نوگرایی فرم نهایی (۴۸ سؤالی)		
مولفه‌ها	تعداد گویه‌ها	ضریب اعتبار آلفای کرونباخ
عامل اول	۲۲	۰/۹۳
عامل دوم	۹	۰/۷۶
عامل سوم	۶	۰/۷۸
عامل چهارم	۷	۰/۸۵
عامل پنجم	۴	۰/۶۹
کل	۴۸	۰/۹

شاخص‌های توصیفی گرایش به مدرنیته و مولفه‌های آن ارائه شده است.

نتایج جدول ۵ نشان داد ضریب آلفای کرونباخ مولفه‌های پرسشنامه گرایش به نوگرایی بین ۰/۶۹ تا ۰/۹۰ بود که نشان دهنده اعتبار مناسب این ابزار است؛ در ادامه

جدول ۶. شاخص‌های آماری پرسشنامه گرایش به مدرنیته و مولفه‌های آن					
شاخص‌های آماری	میانگین	انحراف استاندارد	کجی	کشیدگی	سطح معناداری آزمون Kolmogorov-Smirnov
خودمحوری	۷۳/۹	۱۴/۰۷	۰/۹۳	۰/۰۳۹	۰/۳۳
آزادمنشی	۳۵/۴	۴/۹	۰/۶۶	۰/۳۴	۰/۴۳
دنیاگرایی	۱۸/۳	۵/۲	۰/۰۰۸	۰/۲۸	۰/۷۸
نقد عقلانی	۲۳/۸	۸/۴	۰/۵۱	-۱/۰۳	۰/۰۹
علم‌گرایی	۱۰/۷	۳/۴	۰/۵۵	۰/۰۰۷	۰/۸۹
گرایش به نوگرایی	۱۶۲/۲	۲۰/۶	۰/۳۹	۰/۴۶	۰/۶۶

نور انجام شد. پایایی و روایی دو بخش اساسی هر تحقیق موفق هستند. بسیاری از پژوهشگران راه‌های روشنگری برای روشن کردن قابلیت اطمینان در مقابل اعتبار ارائه کرده‌اند. هنگامی که شما یک پایان‌نامه می‌نویسید، ارزیابی کیفیت تحقیق شما بر اساس دو عامل است. به گفته کارشناسان، روش اندازه‌گیری باید قابل اعتماد باشد تا یک مطالعه معتبر تلقی شود (ترنر، ۲۰۱۹). به این ترتیب مهمترین مولفه‌های گرایش به نوگرایی، پرسشنامه

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد شاخص‌های آماری پرسشنامه گرایش به مدرنیته و مولفه‌های آن از نظر کجی و کشیدگی در محدوده نرمال قرار دارند. سطح معناداری آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد که داده‌های پژوهش از توزیع نرمال برخوردارند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با موضوع ساخت و استاندارد سازی پرسشنامه گرایش به نوگرایی در دانشجویان دانشگاه پیام

پایه‌ها و مبانی سنتی و دینی دچار نوعی لرزش و تنش شده، برخی از مبانی مدرنیته به‌ویژه در قالب‌هایی چون: (عقل‌گرایی، فردگرایی، علم‌گرایی و...)؛ به‌ویژه در حوزه مدرنیته؛ گرایش به خصوصی‌سازی، دین شخصی و تکثرگرایی بر اندیشه‌های مردم به‌ویژه جوانان تأثیرگذار است. نوگرایی در ظاهر، "جدا شدن از مبانی و اصول ارزش‌های انسانی" در باطن، به دنبال خود معضلات و آسیب‌های اجتماعی را به همراه می‌آورد، آسیب‌هایی که در مطالعه صالحی (۱۳۸۹) به آن اشاره شده است، از جمله این آسیب‌ها کاهش پایبندی به مقررات جامعه و افزایش اختلاط روابط دختر و پسر در جامعه است. همچنین، مطالعه وی نشان داد که هر چه میزان مدرنیته در خانواده‌ها کمتر شده، گرایش به نوگرایی در جوانان نیز افزایش یافته است.

در خصوص نوگرایی به طور کلی می‌توان نظر داد که در بین جوانان ایرانی از نظر اعتقادی وضعیت مطلوبی وجود دارد، و نوگرایی نیز در حد متوسط (که نوعاً همان سنت‌نگری توأم با علم‌گرایی و عقلانیت است) و در قالب مبانی عقل‌گرایی و علم‌گرایی، شخصی‌نگری، فردگرایی و تجربه‌گرایی محض؛ دیده می‌شود. از نظر مناسکی تا حدودی نوگرایی مشاهده می‌شود و میزان گرایش جوانان به مناسک و مراسمات در حد متوسط قرار دارد؛ در بعد مناسکی نوگرایی، مبانی مدرنیته نفوذ بیشتری داشته و علاوه بر علم‌گرایی و عقل‌گرایی که از نظرگاه پذیرفته شده است، برخی مبانی مدرنیته، از جمله انسان-مداری، تجربه‌گرایی و گاه سکولاریسم نیز بر اندیشه‌های جوانان تأثیرگذار است؛ لذا در این خصوص نیاز به برنامه‌ریزی‌هایی در زمینه آگاه‌سازی و تنبیه جوانان بیشتر احساس می‌گردد. از نظر بعد شناختی نیز وضعیت در حد متوسط مشاهده می‌شود برای مثال، تنها ۵۰ درصد از افراد با اطمینان اعلام کرده‌اند که به طور مثال دین از سیاست جدا نیست. از نظر بعد پیامدی نیز وضعیت به همین منوال است برای مثال، ۴۲ درصد از افراد با

۹۰ سوالی طراحی شد و در اختیار استادان و صاحب‌نظران قرار گرفت تا به این ترتیب روایی محتوایی پرسشنامه تأمین شود. پس از دریافت نظرات و پیشنهادات، اصلاحات مورد نظر در مورد سوالها اعمال گردید که در این مرحله صورت تعداد از سوالات تغییر یافت. در مرحله بعد، سوالها روی یک گروه ۵۰ نفری از دانشجویان اجرا شد و نظرات آن‌ها در خصوص سوالها و عبارات جمع گردید. سپس سوالها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و تعداد ۳۳ سوال ضعیف تشخیص داده شدند و حذف گردیدند. درنهایت پرسشنامه ۵۸ سوالی روی نمونه ۸۹۵ نفری اجرا و اطلاعات بدست آمده جهت تجزیه و تحلیل‌های بعدی آماده گردید. پاسخ به سوالات این پرسشنامه در مقیاس ۵ ارزشی لیکرت و به صورت بندی کاملاً مخالف (۱)، مخالف (۲)، بی‌نظر (۳)، موافق (۴) و کاملاً موافق (۵) نمره گذاری شد. به منظور پایایی آزمون از طریق بازآزمایی، پس از گذشت سه هفته از اجرای اول آزمون، تعداد ۵۰ نفر از آزمودنی‌ها مجدداً به پرسشنامه محقق ساخته پاسخ دادند. اطلاعات مندرج در جدول مربوط به شاخص‌های ضرایب همبستگی و ضرایب آلفای کرونباخ مربوط به ۵۸ سوال پرسشنامه است. نتایج بررسی پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ با شیوه لوپ نشان داد که برخی از سوالات همبستگی بسیار ضعیف داشته و در صورت حذف سبب بالا رفتن ضریب اعتبار کلی پرسشنامه می‌گردد، لذا تعداد ۱۰ سوال که از همبستگی پایینی برخوردار بودند از محاسبات حذف گردید. بنابراین با توجه به داده‌های فوق ضریب اعتبار تست در حدی است که بر پایه آن بتوان محاسبات مربوط به روایی و سایر عملیات را ادامه داد. پایایی پرسشنامه ۴۸ سوالی از طریق آلفای کرونباخ ۰/۸۹۶ بدست آمد. لذا ضریب پایایی از طریق آلفای کرونباخ از مقدار بالایی برخوردار است. نتایج بیانگر این واقعیت است که جامعه ما و خانواده‌های ایرانی به نوعی در مرحله گذار قرار گرفته، مرحله‌ای که

تحصیلات و درآمد به عنوان متغیرهای مؤثر بر آگاهی‌ها و نگرش‌های جوانان شناخته شده‌اند. به طور کلی، در خصوص مبانی و اندیشه‌های نوگرایی که جزئی از فرهنگ و تمدن ما را نیز تشکیل می‌دهد؛ و به‌ویژه با توجه به وضعیتی که جامعه ما در آن قرار گرفته که به جامعه‌ای در حال گذار مشهور است، نیاز به تحلیل، بررسی، تعمق و گاهی ارائه راهکار احساس می‌گردد. کشورهای مختلف با توجه به ساختار سیاسی، مناسبات اجتماعی، پیشینه فرهنگی، موقعیت ژئوپولیتیک خود و میزان قوت یا ضعفی که در مواجهه با مدرنیسم داشته‌اند، واکنش‌های متفاوتی را در مقابل آن داشته‌اند. برخی کشورها کاملاً از پیشینه خود گسسته و الگوی غرب را به عنوان شیوه زندگی خود برگزیده‌اند، برخی بر سنت‌ها و فرهنگ بومی خود پافشاری نموده و بر موازین سنتی و فرهنگی خود استوار مانده‌اند؛ دسته سومی در راه توسعه فرهنگی (زاهد، ۱۳۸۴) هم راه میانه را اتخاذ نموده‌اند که در آن هم دو شیوه قابل دسته‌بندی است: الف) مدرن کردن نهادها و دیگر عوامل سنتی و یا ب) به استخدام عوامل سنتی در آوردن عناصر مدرن. اگر به این دو راه حل آخر نیک بنگریم جوهره هر یک مانند یکی از دو راه حل اول است. به نظر می‌رسد مدرن کردن نهادهای سنتی بالاخره ما را شبیه غربی‌ها خواهد کرد و برعکس، به استخدام در آوردن عناصر مدرن به استقلال فرهنگی و ملی منجر خواهد شد. برپایه ماتریس ساختاری عاملها، مجموعه پرسش‌هایی که مشترکاً با یک عامل همبسته بوده تشکیل یک پاره‌تست می‌دهند که به شرح زیر و به ترتیب بیشترین بار عاملی استخراج و نامگذاری شد. کمترین بار عاملی بر پایه ماتریس ساختاری عاملها، مجموعه پرسش‌هایی که مشترکاً با یک عامل همبسته بوده تشکیل یک پاره‌تست می‌دهند که به شرح زیر و به ترتیب بیشترین بار عاملی استخراج و نامگذاری شد. کمترین بار عاملی (۰/۳۱) متعلق به سؤال ۳۲ و بیشترین بار عاملی (۰/۸۸) متعلق به سؤال ۴۱ است.

اطمینان گفته‌اند که اگر فرمان جهاد صادر شود، در آن شرکت می‌کنند. از نظر دینداری عاطفی نیز می‌توان قضاوت نمود که وضعیت این نوع دینداری در بین جوانان در سطح بالایی است و مبانی مدرنیته تأثیر چندانی در این نوع دینداری نداشته است. در خصوص ارتباط نوگرایی با سایر متغیرهای جمعیت‌شناختی نیز نتایج نشان داد که نوگرایی با متغیرهای سن، جنس، میزان امکانات رفاهی خانواده، تحصیلات و نوع اشتغال در ارتباط است. به عبارت دیگر، هرچه افراد جوانتر بوده، دارای تحصیلات بالاتر و از نظر اشتغال در مشاغل رده بالا قرار دارند، و از نظر امکانات دارای رفاه بیشتری هستند، از نظر گرایش به مبانی نوگرایی، مستعد تر بوده، بیشتر در معرض گرایش به شخصی‌گرایی هستند. توسلی و مرشدی (۱۳۸۵) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که پایبندی به اعمال فردی و جمعی در بین دانشجویان ترم‌های بالاتر نسبت به دانشجویان ترم‌های پایین‌تر دانشگاه کمتر است و هم گرایش آن‌ها به نوگرایی خصوصی، تکثرگرایی و برخورد گزینشی با مسائل نوگرایی نسبت به دانشجویان ترم‌های پایین‌تر بیشتر است. همچنین، وجود گرایش متعدد نوگرایی در بین دانشجویان در تعدادی از پژوهش‌ها تأیید شده است (رجب‌زاده، ۱۳۷۹؛ علی‌زاده شالدهی، ۱۳۸۰؛ اسماعیلی، ۱۳۷۹). سراج‌زاده (۱۳۸۰) نیز در پژوهش خود بر روی دانشجویان کل کشور نشان داده که میزان نوگرایی دانشجویان فنی مهندسی ۸ درصد کمتر از دیگر دانشجویان است که این تفاوت را می‌توان تأثیرپذیری بیشتر دانشجویان فنی مهندسی از آگاهی مدرن دانست. این نتیجه با نتایج پژوهش ما همخوانی دارد؛ چرا که در پژوهش ما نیز افراد دارای تحصیلات بالاتر و مشاغل حرفه‌ای گرایش بیشتری از دیگران به نوگرایی داشتند، که دانشجویان فنی حرفه‌ای نیز در زمره مشاغل حرفه‌ای قرار می‌گیرند. همچنین، طی پژوهشی که شورای فرهنگی عمومی کشور در سال ۱۳۷۹ پیرامون نگرش‌ها و رفتارهای اجتماعی_ فرهنگی جوانان انجام داده، دو عامل

می‌دانند، از شناخت آن‌ها نسبت به نتایج و مضرات و آسیب‌های روابط نامتعارف دختر و پسر کاسته شده است. لذا پیشگیری در همه موارد بهتر از درمان خواهد بود و در این زمینه مطالعاتی ژرفانگر را می‌طلبید تا همه زمینه‌های موضوع بررسی شده و راهکارهایی در جهت تبیین مبانی مدرنیته، اصول آن و ترکیب این مبانی با اندیشه‌های نوگرایی برای افراد جامعه، به‌ویژه در حوزه جوانان ارائه کنیم. پیراهری، کشاورز و فتحی (۱۳۹۵) در پژوهشی دریافتند که نوگرایی از نظر نوع دینداری ۵/۷ درصد پاسخگویان رادیکال اسلامی، ۲۳/۶ درصد سنت‌گرا، ۴۹/۵ درصد سنت‌گرای جدید، ۱۸/۴ درصد تجدیدگرای اسلامی و ۲/۸ درصد سکولار هستند. بنابراین بیشترین درصد پاسخگویان از لحاظ نوع دینداری سنت‌گرای جدید هستند.

نوگرایی افراطی با چهره دلفریب و با مبانی جذاب خود در جامعه ما که پایه و مبانی همه اصول جامعه را ارزش‌های نوگرایی تشکیل داده است، وارد شده و به نوعی می‌توان گفت که در حوزه اجتماعی-اقتصادی، نوگرایی دچار نوعی بدفهمی و کج‌کارکردی شده است. نوگرایی ایده‌آل؛ یعنی اینکه مبانی، اصول و ارزش‌های نوگرایی را با تفکری مدرن و با تکیه بر عقل‌گرایی، تلفیق نماییم و با دید و نگاهی بازتر آن را بپذیریم، اما آنچه در جامعه ما با عنوان نوگرایی بخصوص در بین جوانان شایع شده، با دین-گریزی و شخصی‌گرایی قرین گشته است. شخصی‌گرایی در نوگرایی نیز به این معنی است که اصول نوگرایی را مطابق با میل و سلیقه شخصی خود تغییر دهیم... آیا از سنت‌های قدیمی چیزی باقی می‌ماند؟ در جامعه‌ای ما نیز جدا شدن از مبانی دینی آسیب‌های اجتماعی بسیاری را به همراه خواهد داشت؛ آسیب‌هایی که به آن اشاره شد، از جمله افزایش روابط دختر و پسر در جامعه که این معضل خود آسیب‌های بی‌شماری را به دنبال خواهد داشت. نتایج نشان داد که هرچه افراد جوانتر بوده و از تحصیلات بالاتر و مشاغل حرفه‌ای‌تر برخوردارند، گرایش

وضعیت در حال گذار جامعه ما، وضعیتی است که در همه زمینه‌های فرهنگی، اجتماعی و... درگیر نوعی دوگانگی‌ها شده ایم؛ دوگانگی که در یک سوی آن مبانی سنتی و دینی و در سوی دیگر آن اندیشه‌های مدرنیته با اصول خاص خود قرار دارد. در حالت ایده‌آل این دو اندیشه تا جایی که به مبانی و اصول اصلی خود پایبند باشند، برخی از رویکردهای یکدیگر را می‌پذیرند و جامعه در این وضعیت می‌تواند در حالت مطلوب قرار گیرد. اما همان‌طور که دورکیم از وضعیت آنومیک صحبت می‌کند، چنانچه جامعه‌ای در حالت گذار از سنت به مدرنیته دچار نوعی بی‌نظمی گردد و از سنت‌ها جدا شده، نتواند مبانی مدرنیته را به گونه‌ای مثبت در زندگی خود اجرا کند، دچار وضعیت آنومیک و ناهنجاری شده و در این شرایط آسیب‌های اجتماعی بی‌شماری خود را نشان خواهند داد.

نوگرایی در جامعه ما و به‌ویژه ایران که دارالعباده بوده و هست، از اهمیت دوچندانی برخوردار است. اگر مبانی نوگرایی را با برخی از اصول، از جمله عقل‌گرایی و علم‌گرایی تلفیق کنیم، حالتی ایده‌آل پدید آمده، دچار کج‌کارکرد و آسیب‌های اجتماعی نیز نخواهیم شد؛ چرا که نوگرایی خود از افراد می‌خواهد که اصول نوگرایی را با تأمل و تعمق بپذیرند و تا اینجا پذیرش مبانی اجتماعی با برخی اصول مدرنیته تناقضی ندارد. اما اگر در حوزه اجتماعی دچار نوگرایی افراطی شویم و بخواهیم تمامی اصول مدرنیته را در اجتماع وارد سازیم، قطعاً به عرفی شدن نوگرایی دچار خواهیم شد و راه به شخصی‌نگری در نوگرایی، تکثرگرایی و نوگرایی خصوصی خواهیم برد که در این شرایط با توجه به فرهنگ جامعه ما که بر مبانی سنتی دینی بنا شده است، آسیب‌های اجتماعی اجازه بروز خواهند یافت و دچار وضعیتی آنومیک خواهیم شد. برای مثال، پژوهش صالحی (۱۳۸۹) نشان داد که با اینکه نوگرایی یکی از اولین مبانی و اصولش، افزایش تعقل-گرایی است؛ اما هرچه افراد از نظر دینی خود را نوگراتر

تحقیق با احتیاط استفاده شود. پژوهش حاضر نیز محدودیت‌هایی دارد که به شرح ذیل می‌باشد: نخست آنکه، مقوله استاندارد شدن مقیاس یا پرسشنامه‌ای خاص، مستلزم مراحل زیادتری است و از این رو، لازم به ذکر است که باید از تعمیم نتایج این پژوهش خودداری شود چرا که لازم است آزمون‌های یادشده در اقصای مختلف مردم و سایر شهرها مورد بررسی قرار گیرد. ضمن اینکه نتایج پژوهش حاضر معرف نمونه دانشجویان دوره کارشناسی دانشگاه‌های واقع در استان تهران است. لذا تعمیم یافته‌های پژوهش حاضر به گروه‌های دانشجویی استانهای دیگر و جوامع دیگر شامل، کودکان نوجوانان و بزرگسالان باید با احتیاط صورت گیرد. پژوهش حاضر از نوع مقطعی است. یکی از محدودیت‌های مطالعات مقطعی ناتوانی آن در نشان دادن تاثیر گذر زمان بر متغیرها و روابط آنهاست. بنابراین صورت بندی نتایج پژوهش حاضر بدون در نظر گرفتن تاثیر گذر زمان بر متغیرها و روابط آنها یکی از محدودیت‌های مهم پژوهش حاضر به شمار می‌رود. لذا تکرار یافته‌های پژوهش حاضر از طریق مطالعات طولی ضرورتی اجتناب ناپذیر است. نتایج این نتایج این پژوهش محدود به طیف ۲۵ تا ۳۵ سال می‌باشد لذا از تعمیم دستاوردها به سایر طیف‌های سنی خودداری شد. سوم، نتایج پژوهش حاضر بدون در نظر گرفتن تاثیر سن بر متغیرها و روابط آنها یکی از محدودیت‌های پژوهش حاضر به شمار می‌رود. لذا تکرار یافته‌های پژوهش حاضر در سنین مختلف ضروری است. چهارم، با توجه به این که داده‌های پژوهش حاضر از طریق خود - گزارشی گردآوری شده و به گزارش‌های افراد شرکت کننده در پژوهش تکیه شده نه بر رفتارهای واقعی آنها، بنابراین انتظار می‌رود یافته‌ها از روایی بالایی برخوردار نباشد. از طرف دیگر اطلاعات حاصل از خود - گزارشی‌ها همیشه ممکن است تحت تاثیر سوگیری مطلوبیت اجتماعی قرار گرفته و شرکت کنندگان در پژوهش، اعمال و رفتارهای واقعی خود را گزارش ندهند.

آن‌ها به نوگرایی بیشتر است؛ که این مسأله خود جای تأمل دارد و همت مسؤولان و بازنگري در برنامه‌های دانشگاهی و مدارس را می‌طلبد که این مسأله را در ریشه‌ها بررسی کنیم و سعی در آگاهی‌سازی جوانان داشته باشیم. باید اشاره کرد که گرایش به نوگرایی یکی از پدیده‌های اجتماعی است که تک علتی نبودن و عوامل زیادی بر گرایش افراد نسبت به نوگرایی تأثیرگذار است؛ افزایش ارتباطات و رسانه‌ها؛ تحصیلات؛ سن؛ میزان پایبندی خانواده‌ها به مبانی نوگرایی؛ همسالان؛ مدارس و دانشگاه‌ها و... عواملی هستند که بر این امر تأثیرگذارند و متقابلاً نوگرایی افراد نیز بر نهاد خانواده، همسالان و... تأثیرگذار است. اما باید توجه داشت که تغییر در نگرش نوگرایی؛ تغییراتی است که در وضعیت افراطی گاهی به سمت عرفی شدن دین حرکت می‌کند؛ و این امر باعث می‌شود که میزان اعتقاد فرد به خدا کمتر شود؛ از پایبندی وی به باورهای دینی کاسته شده و متعاقباً دچار آسیب‌های اجتماعی گردد. زاهد (۱۳۸۴) در مقاله خود خاطر نشان می‌کند که رفتن به مسیر همانند شدن با فرهنگ غرب نه تنها ما را به توسعه بومی نمی‌رساند، بلکه به منحل شدن کلیه ارزش‌ها ملی و اخلاقی و دیگر عوامل فرهنگی ما در فرهنگ غرب منجر خواهد شد. در جوامع مدرن یا در حال گذار به سوی مدرنیته، فردگرایی وصف کنش‌های افراد جامعه محسوب می‌شود. میل به استقلال، برنامه‌ریزی برای آینده فردی و ترسیم آرمان‌های فردی، بخشی از مظاهر حاکمیت روحیه فردگرایی است. تأکید بر حقوق و آزادی‌های فردی، مهمترین مطالبه جوانان است؛ اما باید جوانان را هدایت نمود تا بدانند که فردگرایی چیست و چه کاربردی دارد.

مطالعه حاضر یافته‌های ارزشمندی درباره اعتبار و روایی گرایش به مدرنیته در دانشجویان بدست آورده است، با این وجود تفسیر نتایج پژوهش حاضر با توجه به برخی از محدودیت‌ها ضروری به نظر می‌رسد که به شرح زیر ارائه شده است. بی شک در پژوهش‌های علوم انسانی، محدودیت‌هایی وجود دارد که موجب می‌شود از یافته‌های

نویسندگان پژوهش حاضر بر خود لازم دانستند که از کلیه افرادی که در پژوهش شرکت نمودند، کمال تشکر و سپاس خود را ابراز نمایند.

مشارکت نویسندگان

نویسنده این پژوهش در طراحی، مفهومی‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی سازی نقش داشت.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

References

- آزاد ارمکی، تقی، ملکی، امیر (۱۳۸۹). تحلیل ارزش‌های سنتی و مدرن در سطوح خرد و کلان. *فصلنامه علوم اجتماعی*، ۳۰، ۹۸-۱۲۱.
- ستوده، هدایت الله. (۱۳۸۳). *مقدمه‌ای بر آسیب شناسی اجتماعی*، تهران: آوای نور.
- صفری، جهانگیر، ظاهری عبدوند، ابراهیم. (۱۳۹۶). بررسی تاثیر مدرنیته بر جایگاه پدر/ شوهر در خانواده ایرانی با تکیه بر رمانهای فارسی. *فصلنامه پژوهش‌های ادبی*، ۱۴(۶)، ۱۲-۲۳.
- گریمالدی، نیکلا (۱۳۹۹). *انسان پاره پاره*، ترجمه عباس باقری: تهران: نشر نی.
- Azad Armaki, T., & Maleki, A. (2010). Analysis of traditional and modern values at micro and macro levels. *Social Science Quarterly*, 30, 98-121. (In Persian)
- Bartolini, N., Chris, R., MacKian, S., & Pile, S. (2017). The place of spirit: Modernity and the geographies of spirituality. *Progress in Human Geography*, 41(3), 338-354.
- Falk, E. B., Hyde, L. W., Mitchell, C., Faul, J., Gonzalez, R., Heitzeg, M. M.,... & Schulenberg, J. (2013). What is a representative brain? Neuroscience meets population science. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110(44), 17615-17622.
- Formica, I., Pellerone, M., Morabito, C., Barberis, N., Ramaci, T., Di Giorgio, A., & Mannino, G. (2017). The existential suspension of the young-adult in times of liquid modernity. A differential analysis of identity uneasiness in precarious times. *Mediterranean Journal of clinical psychology*, 5(3).

پیشنهاد می‌شود پس از بررسی تحلیل عامل اکتشافی که در این پژوهش صورت گرفته، از تحلیل عامل تاییدی جهت تایید مولفه‌ها نیز استفاده گردد. پیشنهاد می‌شود که در مشاورین ازدواج علاوه بر بررسی و اجرای پرسشنامه‌ها شخصیت، به بررسی میزان گرایش به مدرنیته نیز در زوجین پرداخته شود. پیشنهاد می‌شود در مشاوره‌های مدارس جهت موشکافی و ریشه یابی بحران‌ها در نوجوانان و تعارضاتی که بین والدین و فرزندان آن‌ها وجود دارد، پرسشنامه گرایش به مدرنیته اجرا شود. با توجه به اهمیت موضوع لازم است در پژوهش‌های آتی در دانشجویان شهرهای مختلف اجرا و متغیرهای پیش بین آن مورد بررسی قرار گیرد. با توجه به مراحل مختلف فرایند استانداردسازی تست پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده ترتیبی اتخاذ شود که با توجه به روش‌های متعارف برای استانداردسازی تست یادشده، آزمون‌های نامبرده در این پژوهش مجدداً مورد بررسی و مطالعه دقیق تری قرار گیرد. لازم است که گرایش به مدرنیته با متغیرهای دیگری مورد بررسی قرار گیرد. لازم است که گرایش به مدرنیته با متغیرهایی چون وضعیت سن، وضعیت اقتصادی، تحصیلات، اشتغال ... مورد بررسی قرار گیرد. در نهایت پژوهش حاضر نشان داد که مدرنیته توانسته مشکلاتی چون روان‌نژندی، عدم تمایل به ازدواج و سطحی شدن روابط را ایجاد کند لازم است که نهادهای آموزشی در جهت حل مشکلات و کاهش بحران‌های شخصیتی مداخله کنند.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. با توجه به شرایط و زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت‌کنندگان در مورد خروج از پژوهش مختار بودند.

تشکر و قدردانی

- Grimaldi, N. (2020). *Insan Pare Pare*, translated by Abbas Bagheri: Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Magee, C. A., & Heaven, P. C. (2011). Big-Five personality factors, obesity and 2-year weight gain in Australian adults. *Journal of Research in Personality*, 45(3), 332-335.
- Paris, J. (2014). Modernity and narcissistic personality disorder. *Personality disorders: Theory, research, and treatment*, 5(2), 220.
- Rozin, V. (2020). The pandemic, the crisis of modernity, and the need for a new semantic project of civilization. *Philosophy and Cosmology*, 25(25), 32-42.
- Safari, J., & Zahiri Abdvand, E. (2017). Examining the impact of modernity on the position of father/husband in Iranian family based on Persian novels. *Literary Research Quarterly*, 14(6), 12-23. (In Persian)
- Sotudeh, H. (2004). *An introduction to social pathology*, Tehran: Avai Noor. (In Persian)
- Stefaroi, P. (2015). Humanistic personology, a humanistic-ontological theory of the person & personality: applications in therapy. *Social work, education, management, and art (theatre)*. Charleston SC, USA [United States of America]: Create Space.
- Vejdani S, Nouri N. (2019). The Roles of Moral Intelligence, Empathy, and Prosocial Tendencies in Predicting Satisfaction with Life and Belief in a Just World. *Journal of Assessment and Research in Applied Counseling*. 1(1), 31-46. doi:[10.52547/jarcp.1.1.31](https://doi.org/10.52547/jarcp.1.1.31)

